

Vastaus kuntalaisaloitteeseen ultraprosessoidun ruoan poistamiseksi ja korvaamiseksi laadukkaammilla vaihtoehtoilla Pohjois-Savon päiväkodeista ja kouluista

Kasvun ja oppimisen lautakunta 20.05.2025 § 47

2797/13.00/2025

Valmistelijat / lisätiedot:

hallintopäällikkö Maikki Rouvinen, puh. 044 718 2060

hallintovastaava Pauliina Moilanen, puh. 044 718 2067

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

apulaiskaupunginjohtaja HEP KOP Pekka Vähäkangas

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää hyväksyä vastauksen kuntalaisaloitteeseen ja toteaa, että päiväkotien ja koulujen ateriapalveluissa noudatetaan kansallisia ravitsemussuosituksia, käytetään laadukkaita ja mahdollisimman pitkälle kotimaisia raaka-aineita sekä noudatetaan elintarvikelainsäädäntöä tarkasti, joilla taataan turvalliset, monipuoliset ja laadukkaat ateriat lapsille ja nuorille Kuopion kaupungin päiväkodeissa ja kouluissa.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.

Selostus

Kaupungille on saapunut liitteenä oleva kuntalaisaloite 27.3.2025. Aloitteen tehnyt kuntalainen esittää, että Pohjois-Savon päiväkodeista ja kouluista poistetaan ultraprosessoitu ruoka ja korvataan se laadukkaammilla, vähemmän prosessoiduilla ja terveellisimmillä vaihtoehtoilla. Lisäksi kuntalainen esittää, että merkittävä osa tarjottavasta ruoasta tulisi olla kotimaista ja mahdollisimman lähellä tuotettua sesonginmukaisista ja ekologisesti tuotetuista raaka-aineista sekä varmistaa, että tarjottavat ateriat ovat monipuolisia, ravinteikkaita ja tukevat lasten terveyttä ja hyvinvointia. Tämä kuntalaisaloitteen käsittely koskee Pohjois-Savon alueelta Kuopion kaupunkia.

Kuopion kaupunki on solminut Servica Oy:n kanssa sopimuksen tukipalvelujen palvelutuotannosta Kuopion kaupungille. Sopimus on puitesopimus ja sopimuksen mukaisesti Servica Oy tuottaa kaupungille mm. puhtauspalveluja, kiinteistö- ja logistiikkapalveluja sekä ruokapalveluja. Sopimus on voimassa 1.1.2024–31.12.2026. Edellä mainitun määräajan jälkeen sopimus jatkuu toistaiseksi voimassa olevana, mikäli sopimusta ei ole sanottu irti 12 kuukautta aikaisemmin.

Yleiset sopimusehdot sisältävän sopimuksen lisäksi Servica Oy:n kanssa on sovittu sopimukseen kuuluvista kokonaisuuksista palvelusopimuksilla, jotka sisältävät yhden palvelun tai palveluryhmäkokonaisuuden tuottamisen ja toteuttamisen periaatteet.

Kuopion kaupunki ja Servica Oy ovat sitoutuneet toteuttamaan Kuopion ilmasto- ja resurssiviisautsohjelman, jonka osio "4. *Kiertotaloudella luonnonvarojen kestävää käyttöä ja elinvoimaa*" kohdistuu erityisesti Servica Oy:n ruokapalveluihin. Ohjelman tavoitteisiin kuuluu muun muassa tarjota lähellä tuotettua ja ilmastoviisasta ruokaa kouluissa sekä päiväkodeissa.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Servica Oy:ssa on tunnistettu seuraavat toimenpiteet:

- Raaka-aineiden kotimaisuusasteen ylläpito ja parantaminen: Pyritään valitsemaan kotimaisia raaka-aineita aina kun mahdollista ja korvataan tuontiraaka-aineita kotimaisilla vaihtoehdoilla. Esimerkiksi riisi voidaan korvata terveellisemmällä ja vähäpäästöisemmällä kauralla tai kuitupitoisella ohralla.
- Yhteistyö nuorisovaltuuston ja koulujen oppilaiden kanssa: Kehitetään yhdessä nuorten kanssa ilmastoviisaita ja lapsille maistuvia kouluruokia ja reseptejä hyödyntämällä nuorten näkemyksiä ja ruokakasvatusta. Näin varmistetaan kestävät ratkaisut myös hävikin näkökulmasta.
- Paikallisen lähiruoan edistäminen: Kehitetään ruokapalveluntuottajien ja elintarvikealan yritysverkostojen yhteistyötä, jotta paikallisen lähiruoan käyttöä voidaan lisätä.
- Ruokakasvatuksen vahvistaminen varhais- ja perusopetuksessa: Tarjotaan viljelylaatikoita, tietoa kasvisruoasta ja kehitetään kotitalousopetuksen reseptiikkaa ottaen huomioon pohjoismaiset ravitsemussuositukset.

Uusien kansallisten ravitsemussuositusten viesti on selkeä – sekä terveys- että ilmastosyistä tulee siirtyä kohti kasvipainotteisempaa ruokavaliota. Tässä muutoksessa julkiset ruokapalvelut ovat merkittäviä suunnannäyttäjiä. Tämä päämäärä on pyritty ottamaan huomioon jo nykyisessä ruokapalvelusopimuksessa. Kuopion kaupungin ja Servica Oy:n välisiin ruokapalvelusopimuksiin on kirjattu kansallisten ravitsemussuositusten huomioiminen ja sopimusta pyritään jatkossa päivittämään tarvittavin osin. Uusien kansallisten suositusten myötä päivitetään myös eri ikäryhmiä koskevat suositukset, kuten kouluruokasuositus. Suositusten läpi viemistä voidaan tukea ruokakasvatuksellisin keinoin.

Servica Oy:ltä pyydettiin yhtiön näkemystä ultraprosessoidusta ruoasta. Sieltä saadun vastauksen mukaan heillä ei ole suoranaista linjausta ultraprosessoidusta ruoasta, koska ruoan prosessointia tehdään sekä kotikeittiössä että teollisesti. Prosessointi jalostaa ruoan raaka-aineet käyttökelpoisempaan muotoon. Raaka-aineita esim. kuoritaan, pilkotaan, kuumennetaan tai pakastetaan. Elintarviketeollisuudessa lisäaineiden avulla parannetaan ruoan säilyvyyttä, rakennetta tai ravintoaineiden hyväksikäytettävyyttä. Lisäaineiden käyttömäärät ovat yleensä erittäin pieniä ja niiden käytöstä on tarkat määräykset elintarvikelainsäädännössä.

Terveiden kannalta oleellista on ruoan ravintosisältö. Elintarvikeparanteiden, kuten lisäaineiden käyttö ei ole yhteydessä ruoan terveellisyyskysymykseen. Suomalaiset ravitsemussuositukset määrittelevät Servica Oy:n Kuopion kaupungin tarjoaman koulu- ja päiväkotiruokailun sisällön. Ne ovat pohjana valittaessa aterioihin käytettäviä elintarvikkeita. Kansalaisaloitteessa esille nostetaan liha-makaronilaatikon raaka-aineina muunnetut täkkelykset, emulgointiaineet, aromiaineet, väriaineet, maltodekstriini ja stabilointiaineet. Liha-makaronilaatikon kasvirasvasekoite ja lihaliemijauhe sisältävät edellä mainittuja lisäaineita. Muut raaka-aineet ovat jauheliha, makaroni, sipuli, kananmuna, suola ja maustepippuri. Jos laatikkoruoka valmistettaisiin kansalaisaloitteessa kuvatulla tavalla käyttäen kermää ja voita, rasvan laatu ei olisi ravitsemussuositusten mukainen.

Kasvun ja oppimisen lautakunta toteaa aloitteessa esitettyyn ultraprosessoidun ruoan poistamiseen ja sen korvaamiseen laadukkaammilla vaihtoehdoilla, ruoan kotimaisuudesta, ekologisuudesta sekä monipuolisista, ravinteikkaista ja lasten terveyttä ja hyvinvointia tukevasta ruoasta, että ravitsemussuositusten huomioiminen, laadukkaiden ja kotimaisten raaka-aineiden käyttäminen ja

elintarvikelainsäädännön tarkkojen määräysten noudattaminen ohjaavat Kuopion kaupungin päiväkodeissa ja kouluissa tarjottavien aterioiden sisältöä ja valmistamista.

Vaikutusten arviointi

Liitteet

Kuntalaisaloite ruokapalveluista